

Naar een toekomstbestendig Oosterpark

Datum

16 april 2013

Onderwerp

Toelichting bij kapvergunning verdubbeling Oosterpark

Bomen kappen doen we liever niet, zeker niet in een park. Toch is het in dit geval noodzakelijk. Het is immers belangrijk dat het Oosterpark een mooi en fijn park blijft, waar mensen nog vele generaties plezier aan kunnen beleven. Daarvoor is het nodig om bomen die niet gezond zijn en bomen die andere bomen in hun groei belemmeren (wildgroei, zaailingen) weg te halen. De nieuwe inrichting van het park geeft nieuwe mogelijkheden om te spelen en van het park te genieten. Dat willen we graag een kans geven. We halen niet alleen bomen weg, er komen ook nieuwe bomen bij. En uiteraard blijven monumentale bomen en bomen met een hoge natuurwaarde behouden. Zo werken we aan het behoud en de versterking van het Oosterpark.

In deze toelichting gaan we in op de nieuwe bomen die we gaan planten en geven we u een overzicht van de bomen die gekapt worden. Ook andere aspecten die bij het kappen van bomen een rol spelen, komen aan de orde.

Voorgeschiedenis

Het Oosterpark is zeer geliefd. Sinds 2009 werkt stadsdeel Oost aan een nieuwe inrichting van het Oosterpark. Doel is de openbare ruimte te vergroten, het groen te versterken en de voorzieningen up-to-date te maken. In dit proces werken we samen met de eigenaren in het park en overleggen we op verschillende manieren met de gebruikers van het park. Op 20 november 2012 heeft de stadsdeelraad Oost voor fase 1 en 2 unaniem het Definitief Ontwerp vastgesteld, inclusief het beplantingsplan en het bomenplan. Op dit moment zijn we de uitvoering van het Definitief Ontwerp aan het voorbereiden. Een onderdeel daarvan is de voor u liggende kapvergunning (officieel: omgevingsvergunning voor het vellen van een houtopstand). Het streven is om de uitvoering direct na de zomer te starten, in september 2013. Begonnen wordt dan met het minst fijne onderdeel: het kappen van bomen.

Ecologische waarde

Voor het stadsdeel is de ecologische kwaliteit van het Oosterpark uitermate belangrijk. Daarom blijven de monumentale bomen en de bomen met een hoge natuurwaarde behouden. Denk bij natuurwaarde aan een grote waarde voor de leef- en voortplantingsmogelijkheden van vogels en vleermuizen. De natuurwaarden zijn goed in kaart gebracht door het ecologisch adviesbureau ECOquickscan dat in opdracht van het stadsdeel een natuurtoets heeft uitgevoerd in het Oosterpark. Net als het bomenplan, houdt ook het beplantingsplan van het Definitief Ontwerp rekening met de leef- en voortplantingsmogelijkheden van kleine dieren en vogels. Op verschillende plaatsen zorgen we bijvoorbeeld voor dichter struikgewas.

Bomenplan

Als eerste volkspark van Nederland vertegenwoordigt het Oosterpark geliefd historisch erfgoed. Het beplantingsplan en het bomenplan zijn daarom gebaseerd op de uitgangspunten van het historische ontwerp van L.A. Springer. Het basiskenmerk daarvan is transparantie, afgewisseld met beschutte plekken. Het verwijderen van wildgroei brengt deze kwaliteit weer helemaal terug in het park. Ook vormt de aanpak een goede aanleiding om de bomen die ongezond en slecht geworteld zijn te vervangen voor gezonde exemplaren waarvan vele generaties weer kunnen genieten.

Bomenwerkgroep

Bij het opstellen van het bomenplan hebben we overlegd met de Bomenwerkgroep Oosterpark, bestaande uit actieve omwonenden die zijn geworven uit de Klankbordgroep Oosterpark en via een bericht in de Stadsdeelkrant. Ook de landschapsarchitect, de boomdeskundige van het stadsdeel, de stadsdeelecoloog, de parkbeheerder, en het projectteam Verdubbeling Oosterpark zijn lid van de bomenwerkgroep. De werkgroep is meerdere malen in het park bijeengekomen. De huidige bomensituatie is goed bekeken en besproken. Daarna is het bomenplan onder de loep genomen. Hierbij was ook ECOquickscan aanwezig. De verslagen van de bijeenkomsten vindt u op www.oost.amsterdam.nl/oosterpark. Eind april 2013 is de concrete kapaanvraag nogmaals aan de bomenwerkgroep toegelicht.

Naar aanleiding van de besprekingen met de Bomenwerkgroep is het bomenplan op enkele punten aangepast. Sommige paden zijn iets verlegd om bepaalde bomen te kunnen behouden. We komen tegemoet aan de wens om vruchtdragende bomen te plaatsen (notenbomen). Om makkelijk bij de waterkant te kunnen komen en van het water te genieten, verwijderen we langs het water de opgeschoten onderbegroeiing. Samen met de Bomenwerkgroep is besloten de overhangende bomen in de vijver te behouden, het zijn immers karakteristieke plaatsen waar de schildpadden en andere kleine dieren kunnen genieten van de zon.

Onderzoek en advies

- De boomdeskundige van stadsdeel Oost heeft alle bomen in het gebied van fase 1+2 in kaart gebracht en beoordeeld op gezondheid. Bij deze gelegenheid zijn ook alle monumentale bomen in kaart gebracht.
- Adviesbureau ECOquickscan heeft een natuurtoets uitgevoerd (zie boven bij Ecologische waarde).
- New York Boomadvies heeft onderzoek gedaan naar de bomen rondom de muziekkoepeel. Daaruit is gebleken dat deze iepen slecht geworteld zijn en een levensverwachting hebben van maximaal 5 jaar.
- De stedelijke boomdeskundige heeft adviezen gegeven. Onder meer is met hem gesproken over boombeschermende maatregelen voor bomen die vlak langs de (nieuwe) paden komen te staan.

Nieuwe bomen

Bij de nieuwe inrichting van fase 1 en 2 worden in het park 79 nieuwe bomen geplant. De nieuwe aanplant zorgt voor meer diversiteit in het park. Dat is nodig omdat de bomenpopulatie sinds de aanleg ruim 125 jaar geleden eenzijdig is geworden. De nieuwe bomen en planten zijn zo gekozen dat het park in alle seizoenen geur en kleur te bieden heeft (bloesem, zomerkleed en herfsttooi). We kiezen voor inheemse duurzame parkbomen, zoals esdoorns, beuken, essen, eiken en lindes. Bovendien planten we vruchtdragende notenbomen. De nieuwe bomen, met een omtrek van gemiddeld 20 cm, komen te staan in de plantvakken, dat wil zeggen tussen al bestaande bomen. Daarnaast komen er op bijzondere plaatsen opvallende solitaire bomen te staan. Denk aan een tulpenboom, een Chinese moerascypres, een Japanse

notenboom, een mammoetboom en anderen. Het mengen van gewone parkbomen met op een paar plekken bijzondere soorten is een kenmerk van het historische ontwerp van Springer. Rondom de muziekkoepeel komen esdoorns en lindes terug; hier is gekozen voor bomen die al wat groter zijn (omtrek 25-30 cm).

Verplanten

- In het algemeen zijn parkbomen moeilijk te verplanten, onder andere omdat ze in boomgroepen opgroeien. De wortelsystemen zijn daardoor vervlochten geraakt. De bomen kunnen daardoor niet apart worden uitgegraven, maar alleen als groep (3 of 4 bomen tegelijk). Vervoer is dan nagenoeg onmogelijk; alleen verslepen over korte afstand is soms een optie. De overlevingskans is echter niet groot en voor het verslepen moet ruimte bestaan (er kunnen geen bomen of andere obstakels in de weg staan). Bovendien is verslepen zeer kostbaar.
- De jonge solitaire vleugelnoot langs het middenpad (op steenworp afstand van de oude vleugelnoot die in 2012 is omgewaaid) wordt verplant naar elders in het park.
- Hoewel de verplantbaarheid dubieus is, gaan we toch de iepen rondom de muziekkoepeel aanmelden bij de digitale bomenbank (in oprichting) van de gemeente Amsterdam. Mogelijk levert dat toch een mooie nieuwe plek op voor deze iepen.
- Onderzocht wordt of één van de iepen bij de muziekkoepeel verplant kan worden naar het Iepenarboretum in Amsterdam Noord.

Compensatie

Eén van de doelen van Verdubbeling Oosterpark is behoud en verbetering van de groenkwaliteit. Het bomenplan is onderdeel van deze aanpak. Natuurlijk wordt het verwijderen van de bomen gecompenseerd. De groenkwaliteit in het Oosterpark en in het stadsdeel komen niet in gevaar. Daarvoor nemen we de volgende maatregelen:

1. *Stadsdeel Oost doet extra investeringen in het park om de groenkwaliteit verder te versterken: tegengaan van de gevolgen van verzakking en intensief onderhoud na de aanpak.* De nieuwe drainage van de grasvelden en het aanleggen van molgoten langs paden hebben een sterk positief effect op de groeiomstandigheden van een groot deel van de bomen. De extra investering bedraagt ruim één miljoen euro. Daarnaast is besloten het park na de aanpak op een hoger niveau te gaan onderhouden dan gebruikelijk is voor parken in Oost. Ook dit betekent een belangrijke versterking van de groenkwaliteit.

2. *De helft van de bomen die worden gekapt gaan we één op één compenseren.*

Dit betreft in totaal 202 bomen. De compensatie gebeurt als volgt:

- 79 nieuwe bomen in het park (zie hierboven in de paragraaf Nieuwe bomen).
- 123 nieuwe bomen elders in stadsdeel Oost:
 - fruitbomen op de sportvelden in het kader van Fruit4sport.
 - fruitbomen in zgn. fruitkamers bij scholen en schoolwerktuinen.
 - fruitbomen op particuliere terreinen.

Kaptekening

In het Oosterpark staan om en nabij 1800 bomen. Het is nodig om 404 bomen te kappen. Monumentale bomen en bomen met een hoge natuurwaarde blijven uiteraard ongemoeid. Doel van de kap is een gezond, aantrekkelijk en duurzaam Oosterpark. Er zijn drie redenen om te kappen. Op de kaptekening kunt u zien bij welke categorie een te kappen boom hoort.

1. *Bomen die de groei van duurzame bomen belemmeren (217)*

Op meerdere plaatsen belemmeren bomen elkaar in de groei. Deze situaties ontstaan door het willekeurig opschieten van zaailingen of doordat sommige bomen sneller

Gemeente Amsterdam Stadsdeel Oost

groeien dan anderen. In deze categorie valt ook het hoog opgeschoten struikgewas, waarvan de stamomtrek groter is dan 10 cm. Door struikgewas, zaailingen en snelgroeiers te kappen krijgen belangrijke duurzame boomsoorten meer lucht en ruimte om verder uit te groeien en ouder te worden. Zo ontstaat rondom het pierenbadje bijvoorbeeld meer ruimte voor een monumentale notenboom en enkele andere belangrijke bomen (platanen, vleugelnoot). Op andere plaatsen geeft wildgroei ook een onveilig gevoel, bijvoorbeeld bij de entree aan de 's Gravesandestraat, bij de Piramide en achter de muziekkoepeel. Op deze plaatsen dunnen we de wildgroei uit.

2. Ongezonde of slecht gewortelde bomen (45)

Sommige bomen zijn ongezond. Bijvoorbeeld de iepen in de verharding bij de muziekkoepeel. Deze bomen zijn slecht en zeer ondiep geworteld. De iepen hebben een levensverwachting van nog maar maximaal vijf jaar. Aan de kruinen is te zien dat de bomen ongezond zijn.

3. Bomen die het nieuwe ontwerp in de weg staan (142)

Het nieuwe ontwerp geeft het park een iets andere indeling. Dit is gedaan om de gebruikswaarde (sterk) te verhogen. Denk aan nieuwe paden waardoor er meer wandelmogelijkheden ontstaan of aan de nieuwe waterpartij die de noordwest hoek van het park ontsluit. De oever van de grote vijver maken we beter toegankelijk. Langs het grasveld bij het pierenbadje maakt bijvoorbeeld een rij bomen plaats voor nieuwe ruimte om te spelen en te picknicken. De platanen bij het onderhoudshuisje naast het pierenbadje komen meer in het zicht te staan.

Broedseizoen

Bomen waarin vogels of vleermuizen broeden mogen niet worden gekapt. Door de veelheid van soorten is het broedseizoen niet aan een bepaalde periode gebonden. Vlak voor het kappen controleren we of er nesten in de boom aanwezig zijn. Omdat relatief veel soorten niet broeden in najaar en winter, is dat in het algemeen gesproken een betere tijd om bomen te kappen. Voor de aannemer wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld. Daarin staat welke maatregelen hij moet treffen voordat tot de kap kan worden overgegaan. De controle op nesten van vogels en vleermuizen is een van deze maatregelen.

Bezwaarschrift indienen

Belanghebbenden kunnen tegen het verlenen van een kapvergunning een bezwaarschrift indienen. Een bezwaarschrift is een brief waarin u duidelijk aangeeft waarom u tegen het besluit bent en wat uw argumenten zijn. In de brief moeten duidelijk vermeld worden: de datum van uw brief, uw naam, adres en telefoonnummer. Zet uw argumenten duidelijk op een rijtje. Hoe preciezer u bent, hoe beter. U kunt uw bezwaarschrift indienen in de periode dat de stukken ter inzage liggen, namelijk van <invullen na verlening van vergunning > t/m <invullen na verlening van vergunning >. Stuur u het bezwaarschrift naar het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost, t.a.v. Bureau Bezwaar- en Beroepzaken, Postbus 94801, 1090 GV Amsterdam.

Na de sluitingstermijn neemt de bezwaarschiffencommissie van stadsdeel Oost uw bezwaar in behandeling. Tijdens de behandeling kunt u uw bezwaar toelichten op een hoorzitting. De hoorzitting staat gepland voor <invullen na verlening van vergunning>. Als u een bezwaar indient, krijgt u hierover bericht. Wanneer de bezwaarschiffencommissie uw bezwaar gegrond verklaart, wordt de kapvergunning vernietigd. Wanneer uw bezwaar wordt verworpen, kunt u beroep instellen bij de bestuursrechter. U krijgt daarover informatie bij het bericht over de beslissing op uw bezwaarschrift.